

wereldtoneel met een groeiende rol voor de private sector heeft de afgelopen decennia veel welvaart bezorgd. Maar staatsgeleide bedrijven zijn nog altijd dominant aanwezig. Hoewel de ingeslagen weg miljoenen Chinezen uit de armoede heeft getrokken, is de transitie nog niet compleet.

Bouwt president Xi Jinping voort op het beleid van zijn recente voorgangers of gaat hij verder terug naar de tijd van Mao Zedong? Als opkomende economie heeft China voldoende potentie, maar kan het ook problemen oplossen en nieuwe kansen benutten? Deze vragen blijven ook in 2014, het jaar na het aantreden van Jinping, onverminderd actueel.

Nu de Chinese economie, na de Verenigde Staten, de grootste ter wereld is, houdt het Chinese thema de hele wereld bezig.

4 POLITIEKE VEENBRANDEN
Revoluties in de Arabische wereld, het atoomprogramma van Iran, de gifgasaanval in Syrië en de spanning tussen China en Japan om de Senkaku-eilanden: het zijn allemaal gebeurtenissen die de afgelopen jaren in afgeleide vorm onder meer hun weerslag hebben op de beurzen, om nog maar te zwijgen over de politieke onrust in bijvoorbeeld Italië en Griekenland.

Veelal is het resultaat, zoals een protest, aanval of oplopende grondstofprijs, direct zichtbaar in de media, terwijl de aanloop ernaartoe jaren in beslag kan nemen. Denk bijvoorbeeld aan een verslechterende economische situatie. In tijden van breed gedragen voorspoed, waarbij ook de minder bedeedden vooruitgaan, is de kans op polarisatie binnen de samenleving kleiner.

Het is een typisch voorbeeld

waarbij het goed gaat totdat het fout gaat. Een kleine aanleiding kan snel om zich heen grijpen, wanneer andere landen zich in nationale kwesties mengen. Dat kan vervolgens chagrijn brengen in weer andere landen.

5 ZEEPBELLEN IN VASTGOEDLAND

De Amerikaanse huizenmarkt was een dankbare voedingsbodem voor de kredietcrisis. Een lage rente, ruime kredietverstrekking, een subsidiërende overheid en een overdosis hebzucht dreven huizenprijzen tot onhoudbare niveaus op. De daaropvolgende crisis bracht prijzen weer richting de fundamentelementen, zoals huren en lonen.

Maar dat kan een tijdelijke correctie zijn geweest. Onlangs wees Nobelprijswinnaar Robert Shiller op het gevaar voor nieuwe bubbelvorming in de Verenigde Staten. Niet zoals de laatste keer in het hele land, wel in bepaalde delen. Volgens de econoom zijn steden waar het argument dat prijzen stijgen vanwege beroemde rijke inwoners, kanshebbers. In steden als San Francisco en Los Angeles is het dus oppassen geblazen.

Het probleem blijft niet beperkt tot de VS. Shiller ziet vastgoedzeepbellen in veel landen. Afgelopen jaar heeft hij zich geregeld waarschuwend uitgelaten over de vastgoedmarkt in onder meer het Verenigd Koninkrijk, Zweden, Brazilië, België, Noorwegen, Canada en Australië. De hoogleraar maakte met verschillende correcte voorspellingen, waaronder de Amerikaanse vastgoedzeepbel, naam in de financiële wereld. Zijn bezorgdheid is een goede reden voor reflectie en zo nodig ingrijpen.

Knappende zeepbellen hebben nare economische gevolgen.

Dat geldt vooral als het de huizenmarkt betreft. Huiseigenaren die de aankoop hebben gefinancierd met veel vreemd vermogen ten opzichte van het eigen vermogen, hebben een beperkte buffer voor tegenvallers. Een huis met verlies verkopen of hogere maandlasten kunnen voor grote problemen zorgen op individueel niveau. Maar gebeurt het op grote schaal, zoals in de Verenigde Staten in 2007/2008, dan zijn de gevolgen voor het financiële systeem en de economie nauwelijks te overzien.

De wereldgeschiedenis is een aantal ervaringen rijker. Toch lukt het lang niet altijd om van anderen fouten te leren.

6 INFLATIEPOLITIEK

De westerse wereld heeft nog steeds te maken met hoge schuld niveaus die consumenten, financiële instellingen en overheden voor of in de crisis opbouwden. De tijd van terugbetalen is langzaam gekomen. Overheden zijn druk bezig de staatsfinanciën naar een houdbaar niveau te krijgen. Dat gebeurt via belastingverhogingen, verlaging van de uitgaven, of een combinatie. In het uiterste geval resteert een schuldsanering. Een minder opvallend, maar wel veel beproefd middel betreft de inflatiebelasting.

De waardedaling van geld zorgt ervoor dat de hoofdsom minder waard wordt. En als de rente laag is en voor langere tijd vaststaat, is het eenvoudiger om deze schuld te financieren. Dat geldt zowel voor overheden als voor particulieren.

Ook dit jaar blijft het schuldenthema onverminderd van kracht. Dat geldt zowel voor particulieren als voor overheden. Nu is het afwachten wat de gevolgen zijn voor de economische activiteit.